3. Горб К. Н. Оценка эстетических достоинств природных ландшафтов Украины в целях заповедания: методические принципы и результаты исследований / К. Н. Горб // Гуманит. экол. журн. – 2001. – Т. 3, вып. 1. – С. 3–11.
4. Поморов С. Б. Оценка привлекательности ландшафтов / Поморов С. Б. // Белокурихинская лечебно-оздоровительная местность / В. С. Ревякин, С. Б. Поморов, Д. В. Кантеев, Н. Ф. Вдовин и др. – Барнаул: НИИ ГП, 1997.
5. Оцінка потенціалу природно-рекреаційних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buklib.net/books/31806/
6. Кузик С. П. Географія туризму: навч. посіб. / С. П. Кузик. – К.: Знання, 2011. – 271 с.
7. Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Скрипник М. І., Цехмістрова Г. С. Педагогіка туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://otherreferats.allbest.ru/geography/00203510_0.html
8. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=53158

Інна Усатенко

ГУМАНІСТИЧНА ЗМІСТОВНІСТЬ ЛІРИКИ ТАМІЛИ КІБКАЛО

Культура Українського Придунав'я становить собою багатогранний і унікальний духовний материк, пов'язаний із давніми фольклорно-мистецькими традиціями багатьох етносів, котрі століттями мешкають у цьому краї. Попри виразно етнічні особливості, усі культурні осередки об'єднують загальнолюдські вартості, що базуються на християнських пріоритетах, гуманістичних цінностях. Літературне Придунав'я славне такими знаковими збірками віршів справжніх майстрів пера: «Серце на долоні бандури» (Ізмаїл, 2005) М. Василюка; «Дзвони вічного добра» (Ізмаїл-Кілія, 1998), «Полум'я кульбаб» (Одеса, 1998) В. Виходцева; «Дві мови – два крила» (Ізмаїл, 2005), «На Дунаї хвиля грає» (Ізмаїл, 2017) Т. Кібкало; «Добро заволодіє світом» (Ізмаїл, 2007), «Обітниця любові» (Київ, 2013) В. Реви; «Дунайська легенда» (Ізмаїл-Кілія, 2001), «Першоцвіт кохання» (Ізмаїл-Кілія, 2002) В. Сімейка та ін.

У когорті придунайських митців слова осібне місце належить Тамілі Олексіївні Кібкало (нар. 1937 р.). Її художній доробок, як справедливо зазначає Г. Райбедюк, є «доволі помітним внеском до багатої культурної скарбниці Придунав'я. Творчість поетеси добре відома мешканцям бессарабського краю – від малюків дитячих садочків і школярів до усіх прихильників проникливої лірики, перейнятої вірою в силу любові до

людини, до Творця, до України» [8, с. 60]. Вірші Т. Кібкало (і для дорослих, і для дітей), наснажені гуманістичним пафосом, переконливо ілюструють відому тезу Ван Гога про те, «що немає нічого художнішого від любові до людини» [2, с. 3]. Проникліва лірика поетеси – це «чисте мистецтво і справжній талант, який завжди викликає у людей світлу радість і бажання самим зробити що-небудь по-справжньому добре» [10]. Душевне тепло й милосердя формують у енергетичне поле тексту, співмірне з високою духовністю, що зумовлює гуманістичну концепцію, визначає сутність естетичного ідеалу авторки.

Доробок Т. Кібкало фактично лише останніми роками почав увіходити до літературно-критичного поля фахівців (публікації Г. Райбедюк, Л. Реви-Лєвшакової, І. Стойкової). На жаль, навіть більшість її книжок друкувались без передмов. Газетні публікації дають небагато для повного уявлення про мистецький феномен цієї, поза сумнівом, талановитої майстрині слова. Тим часом естетичний рівень її проникливої лірики вартий уваги та об'єктивного потрактування. Саме цим зумовлена актуальність теми наших спостережень та узагальнень щодо важливих ракурсів її ідіостилю, що підсилюється теоретичними проблемами сучасного літературознавства, зокрема його антропологічним дискурсом.

Уся творчість Т. Кібкало просякнута віталістичним пафосом, який ґрунтується на гуманістичних засадах буття. Це гуманістична змістовність (спрямованість), що її сучасні літературознавці асоціюють із найважливішими критеріями художності літератури. Г. Клочек називає її субстанцією, яка «найбільш органічно і найбільш, сказати б, легко переходить (переформовується, перевтілюється) в художній субстрат» [7, с. 300]. Гуманістичний потенціал визначає основне джерело лірики Т. Кібкало. Для неї «чужого болю не буває». Тому особливо важливим імпульсом її творчості, універсальною художньою темою є реакція душевного болю на будь-які прояви безладності життя, його жорстокості й несправедливості, від чого «поетова душа / болить і плаче» [5, с. 12]. Їй неприйнятні руйнівні стихії Зла і Хаосу. Мінорні тональності проймають драматичні твори афганської тематики, написані в стилі народних плачів і голосінь: «*Ой літо, літо, зелене жито, / А сина мого в Афгані вбито. / У хаті смуток, не чутно звуків, / Не встиг лишити синок онуків*» [5, с. 8].

Поезія Т. Кібкало – гуманістичне мистецтво слова і справжній талант, який викликає у читача світлу радість. Її поетичний голос «щирий, лагідний, материнський» [5, с. 2]. Водночас це лірика неймовірної глибини почуттів, проникливого звучання, тонкої передачі емоцій, повноти віри і доброчинність. Вона несе до читача «світло своєї душі, добро серця, висоту Духу» [8, с. 60]. Симптоматичними в цьому сенсі видаються її одкровення й щемні зізнання в тому, що «осягає власну візію народження й визрівання слова на тлі душевної гармонії» [6, с. 3].

Загальновідомо, що *добро* – це найвища, абсолютна вселюдська цінність, причетність до якої наповнює життя людини сенсом, воно стає самоцінним, а не слугує засобом для досягнення інших цілей; уявлення про добро перебуває в органічному взаємозв'язку з ідеалом суспільства й особистості [3]. Добро як стрижнева тема у віршах поетеси має широкий спектр образних окреслень: «вода святого джерела», «милість Божа», «Великодній передзвін» (що «наповнює любов'ю душі»), «Божий дар», «день чарівний, як у Божому раї». Як видно, добростверджувальні мотиви мають виразні співвіднесення з основами християнської моралі: *«Мені у сні явились вірші… / Сумні, веселі і потішні. / Я їх з любов'ю зустрічаю, / фруктовим чаєм пригощаю. / Радію з ними, мов дитя, / бо в віршах тих і каяття, / і дяка Богові за те / правдиве слово золоте*» [11].

Творчість Т. Кібкало й усе її життя потверджують християнські цінності, окреслені в Євангелії від Матвія (гл. 6, 7:33) такими словами: «*Шукайте ж найперше Царства Божого й Правди його*» [1, с. 1074]. Поетеса зізнається в тому, що останніми роками особливо тяжіє до написання духовних віршів, радить початківцям духовно збагачуватись, а творчість загалом вважає «духовною їжею, повітрям і водою» [9]. Вона веде віртуальний діалог із Музою. Заглиблена у світ власної уяви, репрезентує себе як авторку різного почуттєвого спектру, смислових та ідейних акцентів – від по-дитячому наївного захоплення до відповідальності за дароване Творцем слово.

Рецепція віршів Т. Кібкало в аспекті гуманістичної змістовності свідчить про визначальну для художньо-філософської системи віталістичну концепцію буття. Оптиміст за натурою, вона з життєдайними інтенціями осмислює світ, шукає гармонії з ним, прагне до високодуховних ідеалів і сповідує їх особисто в повсякденному житті. Звичайні, тривіальні речі під пером поетеси набувають сакрального звучання: «*…Є хата багата, і мирне є небо. / За все – слава Богу, живем так, як треба…*» [6, с. 82].

Означені змістові константи формують гуманістичну енергетику віршів Т. Кібкало. Її апологетизація органічно переходить у площину естетики, утверджуючи прерогативу добра як вищого сенсу гуманізму, буття загалом. Вона просякнута любов'ю й милосердям до всього живого й сущого; вони правдиві, щирі. З упевненістю можна твердити, що її творчість відгукується в душі кожного читача та шанувальника чистою енергією правди, віри, християнських чеснот. Естетичним ідеалом поетеси були й залишаються добро і чистота людської душі.

Акцентуємо увагу на такому важливому аспекті гуманістичної концепції буття, як гармонійне співіснування людини й світу, що сягає корінням учення Г. Сковороди про макро- і мікрокосм. У його мотивному розгортанні поетеса вдається до характерного для її ідіостилю засобу –

залучення атрибутики біблійної образності, що передбачає діалог людини з Усевишнім: «*Я Богу дякую за все: / За мирне небо, мирну землю, / За спів пташиний навесні, / За край оцей благословенний, / Де жити випало мені*» [6, с. 96]. Узагальнюючи, вдамося до оцінок поета С. Льовіна: «Писати про Тамілу Олексіївну і легко, і складно. Легко – тому, що це надзвичайно добра, чуйна і відкрита людина, жінка, про яку багато хто говорить як про власну матір. Складно – тому, що не одразу відшукаєш ті слова, котрі змогли б передати багатство і красу її душі, теплого серця. Але одне очевидно: говорити і писати про таких людей треба» [5, с. 2].

Отже, гуманістичний спрямованість віршів Т. Кібкало має широкий мотивний спектр. Його ґрунтовне дослідження, що визначає одну з важливих перспективних ліній наукового осмислення творчого доробку поетеси, упритул наблизить до істинних смислів її духовного сенсу.

Список використаних джерел

1. Біблія, або книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. – К.: Українське біблійне товариство, 2002. – 1375 с.
2. Ван Гог В. Письма / В. Ван Гог. – М.: Просвещение, 1968. – 503 с.
3. Деякі підходи до змісту «дефініції «гуманістичні цінності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///D:/User/Downloads/gsuk_2013_8-9_57%20(2).pdf.
4. Кибкало Т. А. Голос души / Т. А. Кибкало. – Измаил, 2017. – 36 с.
5. Кибкало Т. О. Дві мови – два крила / Т. О. Кибкало. – Ізмаїл: СМИЛ, 2005. – 64 с.
6. Кібкало Т. О. На Дунаї хвиля грає: [збірка віршів для дітей] / Т. О. Кібкало. – Ізмаїл: Ібріс, 2017. – 100 с.
7. Клочек Г. Д. Енергія художнього слова: [збірник статей] / Г. Д. Клочек. – Кіровоград: РВВ Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, 2007. – 448 с.
8. Райбедюк Г. Б. Світло душі Таміли Кібкало: штрихи до портрета берегині рідного слова в українському Придунав'ї / Г. Б. Райбедюк // Українська мова і література в школах України. – 2017. – № 9. – С. 60–63.
9. Стойкова И. Тамила Кибкало: «Я Богу дякую за все!» / И. Стойкова // Собеседник Измаила. – 2015. – 18 августа.
10. Тамила Кибкало. Берег детства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kotljarevka.blogspot.ru/2012/10/blog-post.html.
11. Приватний архів Таміли Кібкало.